

PREKRETNICE

Novembar 2012. – Procjena kapaciteta bh. institucija poduzeta zajednički od strane zemalja Nordijsko-baltičke inicijative, Ministarstva odbrane/obrane BiH, Federalnog ministarstva zdravstva, Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite RS i IOM-a

Februar 2013. – Prva konferencija o Projektnim aktivnostima održana u Kraljevini Danskoj

Juni 2013. – Druga konferencija o Projektnim aktivnostima održana u Bosni i Hercegovini

Septembar 2013. – Potpisan Memorandum o razumijevanju između Veteranskog Centra Kraljevine Danske i Ministarstva odbrane/obrane BiH

Novembar 2013. – Prva Studijska posjeta Kraljevini Danskoj

Decembar 2013. – Dizajnirana Web prezentacija Projekta (www.preventiva.ba)

Januar – Mart 2014. – Urađena analiza kapaciteta i mapiranje postojećih struktura i dostupnih servisa u javnom, privatnom i nevladinom sektoru u području podrške očuvanja mentalnog zdravlja

Februar 2014. – Posjeta danskog psihologa sa ciljem praćenja psihološke pripreme vojnika predviđenih za odlazak u Mirovnu misiju u Afganistanu i unaprjeđenja postojeće metodologije i rada naših stručnih lica na polju psihološke pripreme vojnika

Mart 2014. – Objavljen adresar dostupnih servisa u javnom, privatnom i nevladinom sektoru u području podrške očuvanja mentalnog zdravlja

Mart 2014. – Druga Studijska posjeta Kraljevini Danskoj

Mart 2014. – Održan prvi sastanak Upravnog odbora

Maj 2014. – Odobrena Odluka o formiranju i izgradnji kapaciteta u oblasti zaštite mentalnog zdravlja i pružanja psihosocijalne asistencije u Ministarstvu odbrane/obrane i Oružanim snagama BiH

Maj 2014. – Održan drugi sastanak Upravnog odbora

Juli 2014. – Odobrena Odluka o izmjeni Knjiga lične formacije komandi i jedinica Oružanih snaga BiH

August 2014. – Izrada materijala za samopomoć i podršku za različite ciljne grupe

Septembar 2014. – Održana radionica na temu "Tranzicija iz vojnog u civilni život" u organizaciji eksperata danskog Veteranskog centra

Oktober 2014. – Odobrena Politika zaštite mentalnog zdravlja i pružanja psihosocijalne asistencije u Ministarstvu odbrane/obrane i Oružanim snagama BiH

Novembar 2014. – Održana radionica u cilju pripreme i izrade Protokola o saradnji MO BiH sa Federalnim ministarstvom zdravlja i Ministarstvom zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske u oblasti zaštite mentalnog zdravlja i pružanja psihosocijalne asistencije pripadnicima Ministarstva odbrane/obrane i Oružanih snaga BiH

Novembar 2014. – Prva Studijska posjeta Kraljevini Norveškoj

Novembar 2014. – Održan treći sastanak Upravnog odbora

Decembar 2014. – Pripremljen prvi prijedlog Memoranduma o razumijevanju između nadležnih ministarstava učesnika Projekta

Januar 2015. – Popunjena pozicija stručnog savjetnika za mentalno zdravlje i pružanje psihosocijalne asistencije u Komandi za upravljanje personalom

Februar 2015. – Objavljen Konkurs za popunu radnih mjesta za stručnjake u oblasti mentalnog zdravlja i pružanja psihosocijalne asistencije

Februar 2015. – Odboren Pravilnik o zaštiti mentalnog zdravlja i pružanje psihosocijalne asistencije u Ministarstvu odbrane/obrane i Oružanim snagama BiH

Februar 2015. – Održan četvrti sastanak Upravnog odbora

Mart 2015. – Inicirana studija o uticaju mirovnih misija na mentalno zdravlje vojnog osoblja

April 2015. – Održan peti sastanak Upravnog odbora

Preventiva

INFO SHEET PREVENTIVA

PROJEKT

"Izgradnja kapaciteta institucija BiH na polju očuvanja mentalnog zdravlja pripadnika Oružanih snaga" će služiti da poboljša kapacitete Ministarstva odbrane, Federalnog ministarstva zdravstva, Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i Odjela za zdravstvo i ostale usluge Brčko Distrikta u pružanju sistematskog odgovora na pitanja mentalnog zdravlja sadašnjeg i otpuštenog osoblja Oružanih snaga BiH, a koja su vezana i za njihovo učestvovanje u mirovnim misijama.

Najbolja praksa, iskustva i stručnost drugih zemalja može poslužiti kao polazna tačka, ali Bosna i Hercegovina treba da razvije svoj vlastiti model u koordinaciji sa opipljivim trenutnim i budućim potrebama zemlje.

Razmatrajući istraživanja koja upućuju na visoku pojavnost problema mentalnog zdravlja u kontekstu "nakon sukoba", rješavanje ovih problema na svim nivoima društva, i u civilnom i vojnom kontekstu, je predušlov za buduću dobrobit stanovništva i stabilizaciju zemlje.

Ova akcija je inicirana od strane relevantnih tijela BiH, bit će implementirana od strane IOM-a i financirana od strane zemalja Nordijsko – baltičke inicijative.

Razmatrajući istraživanja koja upućuju na visoku pojavnost problema mentalnog zdravlja u kontekstu

"nakon sukoba", rješavanje ovih problema na svim nivoima društva, i u civilnom i vojnom kontekstu, je predušlov za buduću dobrobit stanovništva i stabilizaciju zemlje.

U tom smislu, prepoznato je da posvećenost ovom projektu postoji na svim nivoima institucija BiH.

Osnovni cilj projekta je kreirati trajnu strukturu koja će se baviti pitanjima mentalnog zdravlja i psihosocijalne dobrobiti, kao i prevencije negativnih psihosocijalnih posljedica kod svih pripadnika MO/OS (novi regruti, aktivno osoblje, otpušteni i penzionisani pripadnici i njihove porodice, a posebno pripadnici Oružanih snaga koji učestvuju u mirovnim misijama).

Dotatno će nova struktura služiti da osigura pružanje potrebne profesionalne pomoći i uvezivanje sa civilnim zdravstvenim institucijama da bi omogućili rehabilitaciju onih osoba kojima je potrebna.

Osim toga, ova inicijativa treba biti sagledana u široj regionalnoj perspektivi Euro-Atlantske integracije jer, podrška reformi sektora odbrane u BiH i uspostavljanje odgovarajuće podrške pitanjima mentalnog zdravlja osoblja Ministarstva odbrane (posebno u vezi učešća u mirovnim misijama) će takođe doprinijeti boljoj sigurnosti i stabilnosti.

Dotatno, kompetentno i sposobno Ministarstvo odbrane BiH bi bilo u mogućnosti da asistira druge zemlje u regionu u razvoju njihovih vlastitih sistema i unaprjeđenja procesa regionalne saradnje, što je i osnovni element za održanje regionalne stabilnosti.

RAZVOJ PROJEKTA

U okviru reforme sektora odbrane koja je u toku, MO BiH razvija nove mehanizme za bolji odgovor na potrebe modernih, profesionalnih OS koje su u skladu sa NATO standardima. To uključuje primjenu međunarodnih standarda i izradu modela za sistematski odgovor na potencijalne negativne utjecaje ratnih iskustava na mentalno zdravlje otpuštenog i trenutno aktivnog osoblja Ministarstva odbrane i onih koji su uključeni u mirovne misije, kao i članove njihovih porodica.

Reforma sektora odbrane takođe uključuje i usvajanje zakona koji ograničava gornju starosnu granicu za službu na 35 godina, što je rezultiralo otpuštanjem hiljada pripadnika OS. Ovaj proces je prouzrokovao teškoće otpuštenom osoblju ne samo zbog gubitka posla, već i zbog osjećaja gubitka položaja u društvu. Iskustva iz učešća u ratnim sukobima, dodatno otežavaju ovu situaciju.

Od završetka sukoba u BiH, nije bilo programa specijalno kreiranih za pomoć vojnom osoblju i pripadnicima Oružanih snaga na polju mentalnog zdravlja, i nema jasnih i pouzdanih podataka o broju osoba sa problemima mentalnog zdravlja vezanog za konflikt u BiH.

Međutim, neke od analiza i rezultata istraživanja provedenih među profesionalnim pripadnicima Oružanih snaga koji su aktivno učestvovali u ranijem sukobu u BiH, pokazuju da je akutna reakcija na ratni stres, šest godina nakon završetka sukoba transformirana u PTSP kod 22% populacije. Iako su se pojavila neka pitanja vezana za metodologiju korištenu u ovim istraživanjima, očigledno je da su brojevi iz rezultata istraživanja ekstremno visoki i da postoji potreba za hitnu intervenciju.

Kratkoročne i dugoročne posljedice traumatskog stresa postoje i među civilnom populacijom, ali su više izražene u vojnom kontekstu.

Uopšteno gledajući, pitanja mentalnog zdravlja kao i opšte zdravstvene zaštite pripadnici Oružanih snaga ostvaruju kroz civilne zdravstvene institucije BiH.

Procedure i način korištenja zdravstvene zaštite je problematičan pripadnicima Oružanih snaga koji su osigurani u zdravstvenoj instituciji jednog entiteta ili Brčko distrikta, a imaju potrebu za korištenjem zdravstvene zaštite na teritoriju drugog entiteta jer zdravstveno osiguranje pokriva samo područje prebivališta, a mnogi pripadnici Oružanih snaga su na službi u mjestima van svog prebivališta.

Osim toga, problemi su postali očiti jer se procjene medicinske sposobnosti provode u kontekstu civilnih osoba, obično ne uzimajući u obzir specifičnu situaciju i potrebe personala Oružanih snaga. Dakle, očigledna je potreba za siste-

matskim pristupom i regulativama, i Ministarstvo odbrane BiH je prepoznalo pitanja mentalnog zdravlja personala kao prioritarna pitanja i zatražilo je podršku donatora.

Stoga je IOM uz podršku zemalja Nordijsko – baltičke inicijative, trenutno u potpunosti angažiran u projektu jačanja struktura ljudskih resursa Ministarstva odbrane, a vezano za otpust osoblja i inicijativu fokusiranu na pitanja mentalnog zdravlja osoblja Oružanih snaga, a koja će biti sastavni dio reforme sigurnosnog sektora BiH.

Osnovni cilj je kreirati trajnu strukturu koja će se baviti pitanjima mentalnog zdravlja i psihosocijalne dobrobiti, kao i prevencije negativnih psihosocijalnih posljedica kod svih pripadnika MO/OS (novi regruti, aktivno osoblje, otpušteni i penzionisani pripadnici i njihove porodice, a posebno pripadnici Oružanih snaga koji učestvuju u mirovnim misijama).

UČESNICI

Projekt "Izgradnja kapaciteta institucija BiH na polju očuvanja mentalnog zdravlja pripadnika Oružanih snaga" će biti implementiran od strane:

- Međunarodne organizacije za migracije (IOM) kao izvršne agencije,
- Zemalja Nordijsko-baltičke inicijative, predvođenih Danskom, a u saradnji sa Ministarstvom odbrane Bosne i Hercegovine,
- Federalnog ministarstva zdravstva,
- Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i
- Odjela za zdravstvo i ostale usluge Brčko Distrikta.

TRENINZI

Važan dio procesa uspostavljanja procedura i protokola Ministarstva odbrane BiH, za rješavanje pitanja mentalnog zdravlja predstavljaju obuke i treninzi relevantnog osoblja iz Ministarstva odbrane, kao i lokalnih civilnih stručnjaka iz oblasti psihologije.

Treninge održavaju relevantne civilne institucije iz BiH i stručnjaci zemalja Nordijsko-baltičke inicijative prema specijaliziranim i međunarodno priznatim programima obuke iz oblasti mentalnog zdravlja.

U treninge će biti uključeni i primjeri dobre prakse i iskustava iz zemalja Nordijsko-baltičke inicijative koje će predstaviti stručnjaci iz oblasti mentalnog zdravlja njihovih zemalja.

Osim formalnih treninga, obuka će se vršiti i kroz razne specijalizirane radionice i studijske posjete zemljama Nordijsko-baltičke inicijative.

Cilj ovih treninga je da relevantno osoblje Ministarstva odbrane ima kapacitete da saraduje sa civilnim partnerskim institucijama na uspješnom rješavanju pitanja mentalnog zdravlja među pripadnicima Oružanih snaga.